

A la memòria d'un bon amic de Tortosa

Vaig conèixer Emmanuel Max Canher Garcia el 1979 amb motiu de celebrar-se al Parador del Castell de la Suda el primer dels que havien de ser 'Col·loquis a la Ciutat de Tortosa'. Era un projecte molt ambiciós promogut del Patronat gestor de la Casa de la Cultura Catalana, constituït el 22 de març d'aquell any com una de les resolucions del Congrés de Cultura Catalana a Tortosa, proclamada «Ciutat Cruïlla dels Països catalans». El Patronat estava presidit per Joan Ainaud, que ho era de l'Institut d'Estudis Catalans, amb gent dels diversos territoris i de Tortosa. Els col·loquis volien ser un punt de trobada dels intel·lectuals més prestigiosos del país per formular, des de Tortosa, propostes d'abast nacional. En el primer varen participar una trentena de persones, entre ells el mateix Canher.

Pocs dies després, el 15 de desembre de 1979 vàrem coincidir a la sortida del Teatre Bartrina de Reus. Canher era molt coneixedor de la zona i molt sensible envers les reivindicacions culturals i polítiques de les Terres de l'Ebre. Ens tornàrem a trobar a Barcelona el febrer de 1980, en vespres electorals. Coincidim plenament en la seva defensa del reconeixement de Tortosa com a cap d'una àrea territorial pròpia dins la nova Catalunya autònoma que caldria construir, i, en especial, el paper de les Terres de l'Ebre com a eix vertebrador de la realitat cultural dels països catalans. Em va sorprendre l'elevat nivell de coneixements que tenia sobre la nostra terra. Ho sabia tot. A l'abril, amb el primer govern Pujol ja constituït, Joan Martí, elegit diputat, em demana si podia actualitzar alguns estudis que havia fet els anys anteriors sobre la conveniència de crear institucions d'àmbit territorial a Tortosa. Vaig reelaborar sengles estudis sobre la creació dels Serveis Territorials de Cultura i de Urbanisme. L'alcalde Beguer em va demanar si podia acompanyar-lo a Barcelona per parlar del tema; el 5 de novembre ens vàrem trobar al

Parlament amb Canher, ja conseller de Cultura. La seva sensibilitat, unit al fet que el Ministeri de Cultura havia transferit a la Generalitat unes dependències i uns funcionaris adscrits, el varen decidir a crear a Tortosa la Delegació del Departament de Cultura, els únics serveis de la Generalitat no coincidents amb les quatre demarcacions provincials durant vint anys. El mateix Canher em suggerí si jo podia ser el delegat però a la fi després de diverses vicissituds, que no vénen al cas, el nomenament va recaure en Ramon Miravall. Fou la darrera vegada; ja mai més ens tornàrem a veure.

Canher ha estat un dels intel·lectuals i homes d'acció més prestigiosos al servei de Catalunya durant els anys de la transició. Així ha estat reconegut pels molts articles laudatoris publicats arran de la seva mort. Aquí, però, vull remarcar el seu decidit compromís amb el nostre territori. Canher formà part d'un grup històric d'aliats tortosinistes com Joan Fuster, Eliseu Climent, Joan Francesc Mira, els germans Ernest i Enric Lluch, Alexandre Cirici Pellicer, els germans Joan i Josep M. Ainaud de Lasarte, el pianista Carlos Santos, l'arquitecte Manel Ribas Piera... a molts he tingut la sort de conèixer i compartir aquest neguit, ells des de fora de la ciutat. Tots sempre defensaren la singularitat de les Terres de l'Ebre i el paper vertebrador de la ciutat de Tortosa actualment tan minvat. Avui encara resta un personatge d'aquesta generació: el morellà Manolo Milian Mestre, que no deixa passar l'ocasió per fer esment als seus anys d'estada a Tortosa i el paper de la ciutat en el context de la cultura catalana. Potser seria el moment de retre-li algun tipus d'homenatge, per evitar el que ha succeït amb Canher, que mai va rebre cap reconeixement per part de Tortosa. Un afegit final de caire personal. Sempre m'ha agradat emprar el primer nom de Canher: Emmanuel, potser pel record sempre viu del filòsof de Königsberg o de la pel·lícula de Just Jaeckin—**JOSEP BAYERRI RAGA**